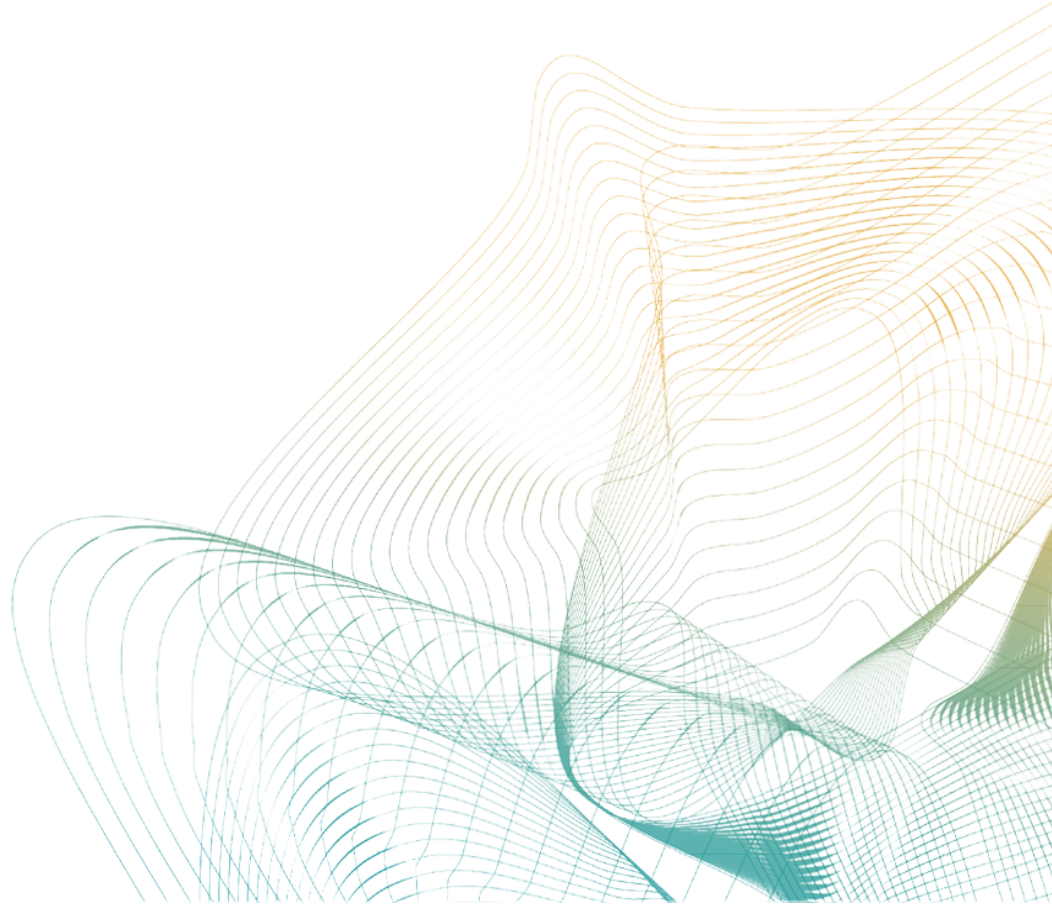

Mayıs Ayı Fiyat Gelişmeleri

3 Haziran 2019

Özet

Mayıs ayında tüketici fiyatları yüzde 0,95 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,79 puan azalarak yüzde 18,71 olmuştur. İşlenmiş gıda fiyatlarındaki yüksek artışa karşın, gıda yıllık enflasyonu, taze meyve ve sebze fiyatları öncülüğünde gerilemiştir. Enerji fiyatlarında sınırlı bir artış gözlenirken yıllık enflasyon baz etkisiyle düşmüştür. Hizmet enflasyonu bu dönemde yatay seyredirken, çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonu, temel mal grubuna bağlı olarak ılımlı seyretmiştir. B endeksinde işlenmiş gıda kaynaklı olarak daha belirgin olmak üzere, çekirdek göstergelerin ana eğilimi bir miktar yükselmiştir.

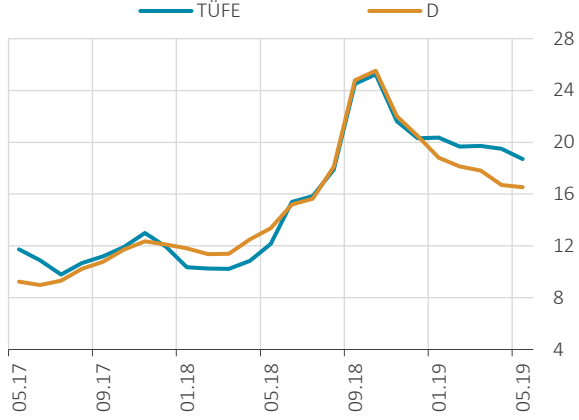
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

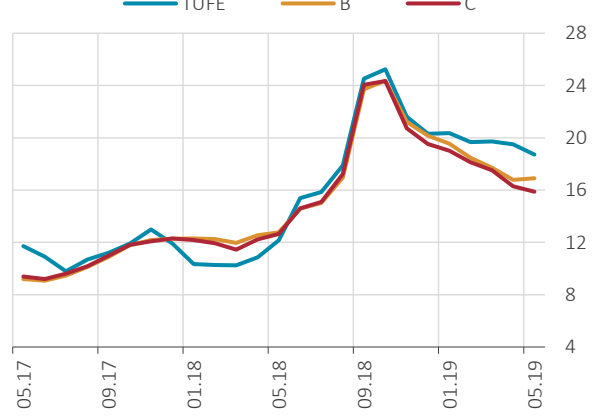
Mayıs ayında tüketici fiyatları yüzde 0,95 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,79 puan azalarak yüzde 18,71 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B endeksinin yıllık değişim oranı 0,12 puan artarak yüzde 16,90 olurken C endeksinin yıllık değişim oranı 0,43 puan azalarak yüzde 15,87 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık enflasyona katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, enerji ve temel mal gruplarının katkılarında sırasıyla 0,80, 0,22 ve 0,21 puan düşüş gözlenirken, alkol-tütün grubunun katkısı 0,44 puan artmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

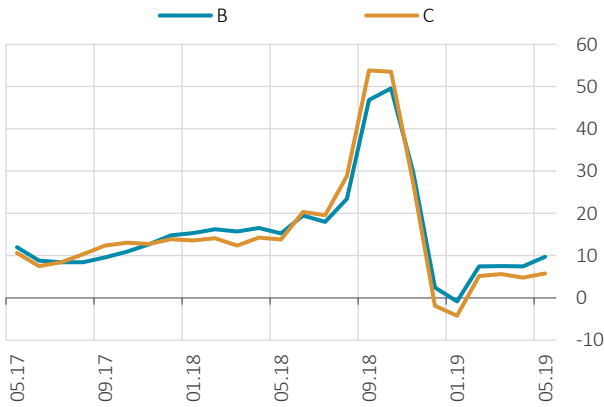

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

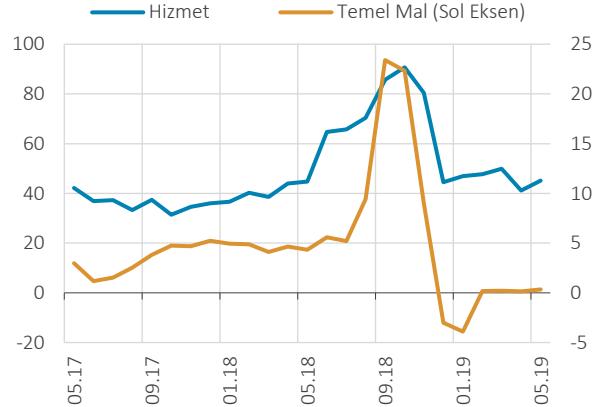

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde ana eğilimin hem hizmet hem de temel mal grubuna bağlı olarak bir miktar yükseldiği görülmüştür (Grafik 3 ve 4).

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

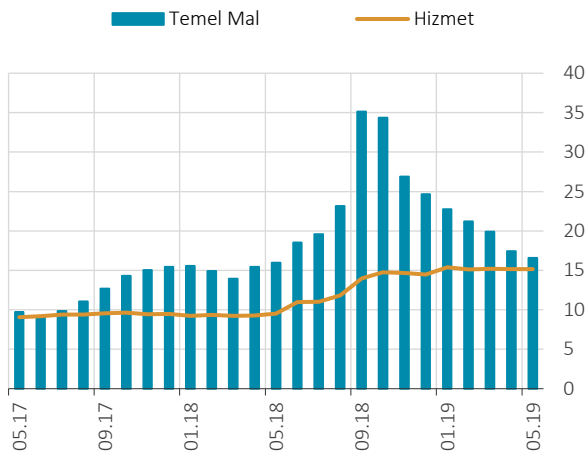

Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

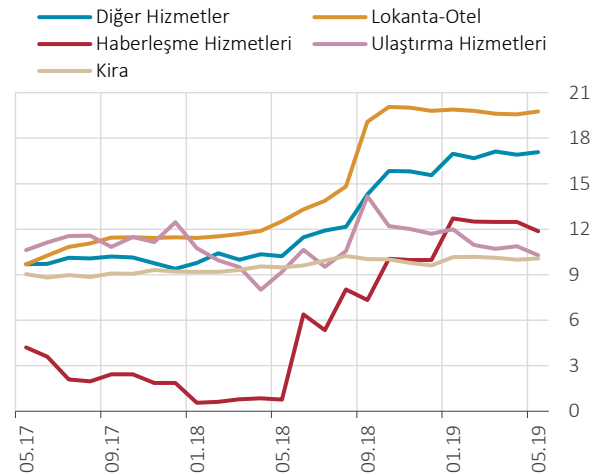

Mayıs ayında hizmet fiyatları yüzde 1,17 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu ise yüzde 15,15 ile yatay seyretmiştir (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu dönemde yıllık enflasyon haberleşme ve ulaştırma hizmetlerinde gerilerken, diğer alt kalemlerde sınırlı oranlarda artış göstermiştir (Grafik 6). Lokanta-otel grubunda yemek hizmetleri enflasyonunun artış eğilimi gıda fiyatlarındaki görünümün de etkisiyle devam ederken, konaklama hizmetleri yıllık enflasyonunda düşüş gözlenmiştir. Diğer hizmetler grubu enflasyonundaki yükselişte ise paket tur fiyatları öne çıkmıştır.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

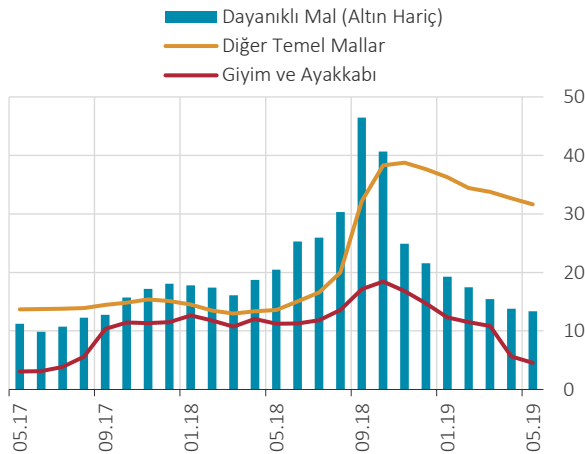

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

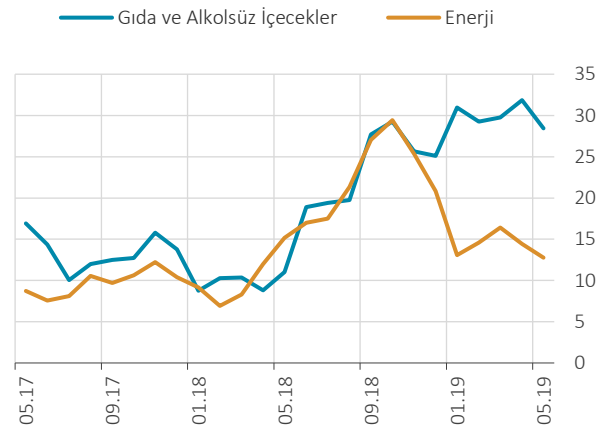

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Mayıs ayında 0,86 puan düşüşle yüzde 16,59 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon tüm alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 7). Aylık bazda ise, dayanıklı mal grubunda Türk lirasındaki değer kaybı ile otomobil fiyatları yüzde 3,82 artarken, mobilya fiyatları belirgin bir oranda (yüzde 4,89) düşmüştür. Bunun yanında, aylık enflasyon, giyim grubunda Mayıs ayında da mevsimsel ortalamaların altında gerçekleşmiş; diğer temel mallar grubunda ise ılımlı bir seyir izlemiştir. Özetle, temel mal grubu enflasyonu Türk lirasındaki değer kaybına karşın iç talepteki zayıf seyrin etkisiyle yavaşlamıştır.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

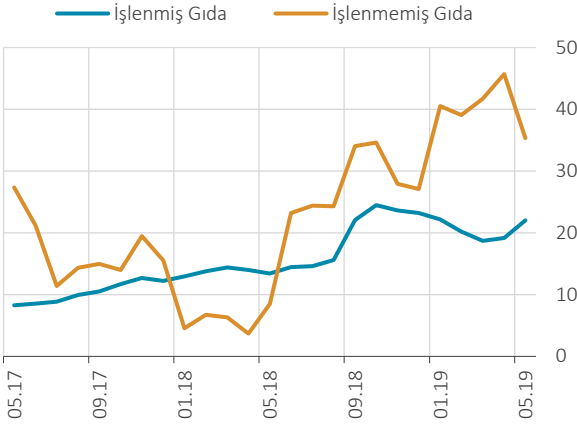

Enerji fiyatları Mayıs ayında yüzde 0,25 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde tüpgaz, akaryakıt ve doğalgaz fiyatlarındaki artışa karşın (sırasıyla yüzde 1,36, 0,82 ve 0,48) su fiyatlarında gözlenen düşüş (yüzde 1,52) enerji grubundaki aylık fiyat artışını sınırlamıştır. Mayıs ayında Türk Lirasında gözlenen değer kaybına rağmen eşel mobil sistemi akaryakıt fiyatlarında daha yüksek bir artışın önüne geçmiştir. Bu gelişmelerle birlikte enerji grubu yıllık enflasyonu 1,67 puanlık düşüşle 12,75 seviyesine gerilemiştir (Grafik 8).

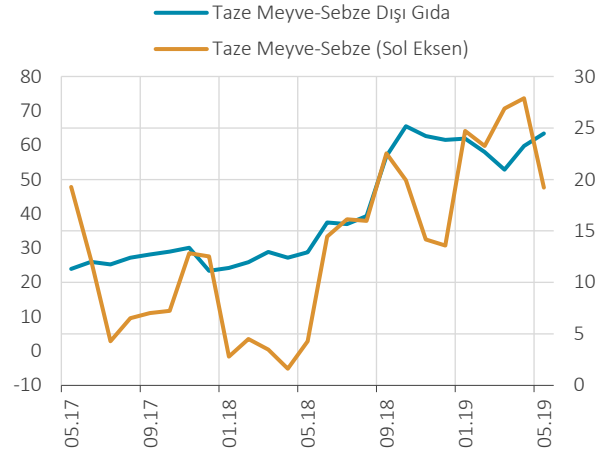
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Mayıs ayında 3,42 puan azalarak yüzde 28,44 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede taze meyve ve sebze fiyatlarına bağlı olarak yüzde 35,33'e gerileyen işlenmemiş gıda enflasyonu belirleyici olurken, işlenmiş gıda grubu yıllık enflasyonu yükselmiştir (Grafik 9). Bu dönemde taze meyve-sebze grubunda yıllık enflasyon yeni ürün arzı ile birlikte yüzde 47,62'ye gerilemiştir (Grafik 10). Diğer işlenmemiş gıda grubunda ise patates ve yumurta fiyatlarında gerileme görülse de, beyaz et (yüzde 13,04), kırmızı et (yüzde 3,95) ve süt (yüzde 5,97) fiyatlarında yüksek artışlar

gözlenmiştir. Bu dönemde, döviz kuru gelişmeleri ile et ve süt gibi girdi niteliğinde olan ürün fiyatlarının yansımalarının izlendiği işlenmiş gıda fiyatları, yüzde 2,75 ile yüksek bir oranda artmış; grup yıllık enflasyonu 2,83 puan yükselişle yüzde 21,99 olmuştur. Bu grupta, ekmek ve tahıllar, süt ürünleri ve katı-sıvı yağlarda daha belirgin olmak üzere alt kalemler geneline yayılan artış eğilimi izlenmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve ve sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon Nisan ayından sonra bu dönemde de yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

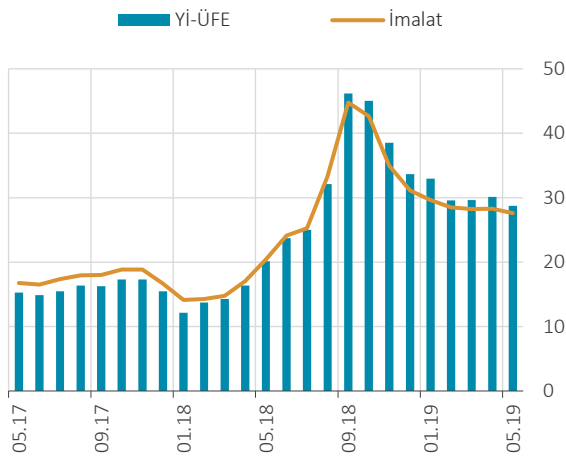
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

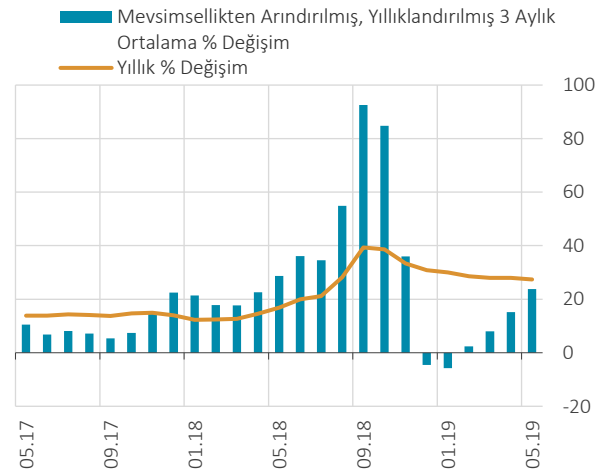
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mayıs ayında yüzde 2,67 oranında yükselirken yıllık enflasyon 1,41 puan düşüşle yüzde 28,71'e gerilemiştir (Grafik 11). Aylık artışın yüksek gerçekleşmesinde, Türk lirasındaki değer kaybı ile petrol fiyatlarındaki yükseliş belirleyici olmuştur. Bu dönemde, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi yükselmeye devam etmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

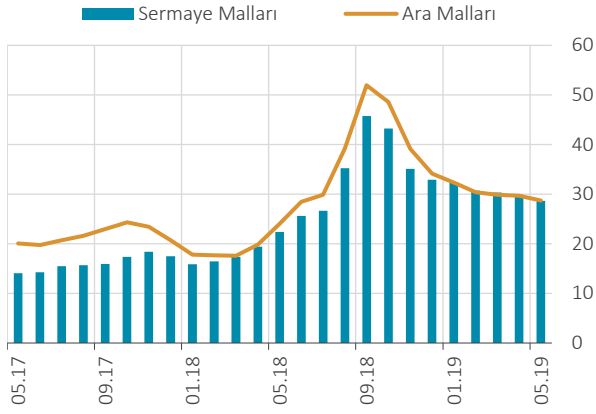
Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

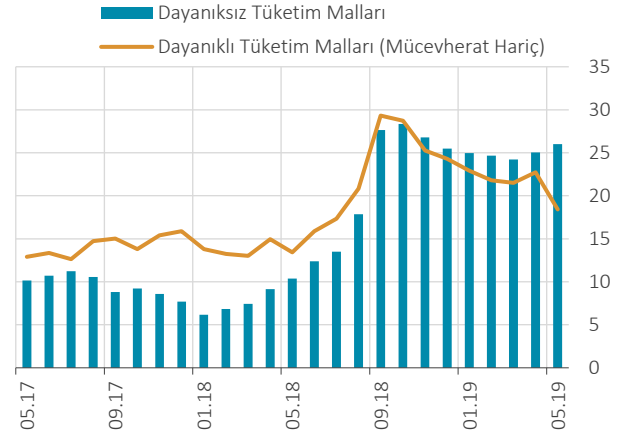
Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, dayanıklı tüketim malları dışında kalan gruplarda fiyatların yükseldiği izlenmiştir (Tablo 3). Ara malı grubundaki aylık artışta demir-çelik, tekstil, plastik ve temel kimyasal ürünleri, sermaye mallarındaki artışta ise metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtları ile parçaksesuarları ve diğer makineler öne çıkmıştır. Enerji grubundaki artışı petrol ürünleri ve gaz imalatındaki fiyat artışları sürüklemiştir. Dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya ürünleri öncülüğünde gerilemiştir.

Dayanısız tüketim mallarında ise tüketici fiyatlarına da yansıyan, et ve süt ürünleri fiyatlarındaki artış belirleyici olmuştur. Sonuç olarak, bu dönemde tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mayıs 2019	Mayıs 2018	Mayıs 2019	Mayıs 2018
TÜFE	0,95	1,62	18,71	12,15
1. Mallar	0,86	1,81	20,13	13,25
Enerji	0,25	1,74	12,75	15,17
Gıda ve alkolsüz	-1,18	1,45	28,44	11,00
İşlenmemiş Gıda	-4,71	2,58	35,33	8,49
Taze Meyve-Sebze	-14,98	0,02	47,62	2,87
Diğer İşlenmemiş	2,75	4,08	28,56	11,94
İşlenmiş Gıda	2,75	0,37	21,99	13,42
Ekmek ve Tahıllar	3,23	0,65	24,02	11,16
Diğer İşlenmiş	2,50	0,22	20,91	14,71
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,55	2,07	17,45	14,00
Temel Mallar	1,48	2,23	16,59	15,98
Dayanımlı Mallar (Altın Hariç)	0,99	1,37	13,38	20,47
Giyim ve Ayakkabı (*)	4,16	5,28	4,55	11,20
Diğer Temel Mallar	0,36	1,14	31,66	13,59
Alkollü İçecekler ve Tütün	8,88	0,15	19,22	1,05
Altın	4,81	6,11	33,22	28,77
2. Hizmetler	1,17	1,17	15,15	9,52
Kira	0,80	0,71	10,07	9,49
Lokanta ve Oteller	1,61	1,45	19,77	12,51
Ulaştırma Hizmetleri	0,99	1,53	10,29	9,18
Haberleşme Hizmetleri	0,26	0,81	11,87	0,77
Diğer Hizmetler*	1,30	1,16	17,08	10,22
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,57	1,47	16,90	12,77
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,32	1,70	15,87	12,64
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,43	1,58	16,53	13,36
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,67	1,88	19,88	13,28

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2019		Mayıs 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,95	18,71	1,62	12,15
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,29	-1,18	28,44	1,45	11,00
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,23	8,88	19,22	0,15	1,05
Giyim ve Ayakkabı	7,24	4,09	4,78	5,21	11,23
Konut	15,16	0,40	14,68	0,95	11,24
Ev Eşyası	8,33	-1,58	24,54	0,87	16,87
Sağlık	2,58	0,03	19,37	0,34	10,09
Ulaştırma	16,78	2,18	12,40	2,32	20,02
Haberleşme	3,69	0,06	9,89	0,34	-0,22
Eğlence ve Kültür	3,29	1,86	20,06	1,24	6,93
Eğitim	2,40	1,32	13,14	1,03	11,01
Lokanta ve Oteller	7,86	1,61	19,77	1,45	12,51
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,15	1,48	26,75	2,06	15,38

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2019		Mayıs 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	2,67	28,71	3,79	20,16
Madencilik	3,06	1,87	24,49	2,63	19,61
İmalat	89,31	2,87	27,61	3,43	20,37
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,19	2,72	27,31	3,17	19,11
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,71	2,60	27,42	3,03	16,91
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	6,52	1,00	45,83	9,34	18,69
Su Temini	1,11	-2,51	-3,30	1,15	5,25
Ana Sanayi Kollarına göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,89	28,69	3,69	24,02
Dayanıklı Tüketim Malları		-1,57	19,30	1,94	14,25
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		-1,81	18,40	1,77	13,42
Dayanısız Tüketim Malları		3,32	25,99	2,53	10,39
Sermaye Malı		2,16	28,67	3,11	22,41
Enerji		2,51	39,00	8,81	29,59

Kaynak: TÜİK.